

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Юридичний факультет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор ДНУ імені Олеся Гончара
член-кореспондент НАН України,
проф. М.В. Поляков

„ 2 ”

2016 р.

«УЗГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
роботи ДНУ імені Олеся Гончара
проф. С.О. Чернецький

„ 1 ”

2016 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
з правознавства

на базі ОПП підготовки молодшого спеціаліста
за напрямом підготовки 081 «Право» (правознавство)
освітній рівень бакалавр

Розглянуто та схвалено
вченою радою юридичного факультету
ДНУ імені Олеся Гончара,
протокол № 6 від 29.02.2016 р.

Голова вченої ради,
проф. _____ О.Л. Соколенко

Дніпропетровськ – 2016

I. Загальна частина

Фахове вступне випробування є формою атестації вступника юридичного факультету за освітнім рівнем бакалавр. Мета – виявити рівень теоретичної та практичної підготовки, готовність вступника працювати на посадах, пов'язаних з наданням різноманітних юридичних послуг.

Фахове вступне випробування включає навчальні матеріали системоутворюючих нормативних дисциплін природничо-наукової, професійної і практичної підготовки та галузей національного законодавства.

Екзаменаційний білет складається з тестових завдань «закритого типу» та тестових завдань «на встановлення відповідності».

На фаховому вступному випробуванні майбутній фахівець повинен знати:

- основи теорії держави та права;
- інститути конституційного права України;
- зміст нормативних актів вищезазначених галузей за станом на 01.06.2016 р.;
- основні терміни і поняття, які вивчаються в курсах юридичних дисциплін й використовуються у повсякденній юридичній практиці.

На фаховому вступному випробуванні майбутній фахівець повинен вміти:

- всебічно, ґрунтовно, аргументовано висвітлювати теоретичні питання вищезазначених навчальних дисциплін;
- використовувати теоретичні знання у розв'язанні конкретних практичних задач.

II. Програми навчальних дисциплін

I. Теорія держави та права

1. Форма держави

Історичні шляхи виникнення держави. Поняття і структура форми держави. Різновиди держав за формою правління. Форма державного устрою. Державно-правовий режим та його різновиди.

2. Механізм держави

Поняття механізму держави. Поняття й ознаки державного апарату. Орган держави: поняття, ознаки і види. Розподіл державної влади.

3. Сутність, типи, функції держави

Сутність держави. Різноманітність поглядів на походження держави. Державна влада. Ознаки держави. Типи держави за інформаційним та цивілізаційним підходами.

Класифікація функцій держави. Внутрішні та зовнішні функції. Форми здійснення функцій держави. Види функцій держави.

4. Поняття і ознаки права

Поняття, сутність і ознаки права. Сучасне нормативне розуміння права: підходи, визначення. Основні теорії права. Поняття, ознаки і види соціальних норм. Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Поняття і ознаки норм права. Структура норми права. Види норм права.

5. Система права і система законодавства

Поняття і структура правової системи.

Поняття і структурні елементи системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи формування системи права. Система законодавства: поняття, структура, співвідношення з системою права. Систематизація законодавства.

6. Правові відносини

Структура (елементи) правових відносин. Суб'єкти правовідносин. Об'єкти правовідносин. Зміст правових відносин. Юридичні факти та їх класифікація.

7. Реалізація норм права

Поняття і форми безпосередньої реалізації норм права. Застосування норм права: поняття та підстави. Акти застосування норм права. Основні стадії застосування норм права.

8. Правопорушення

Поняття та основні ознаки правопорушення. Склад правопорушення. Види правопорушень. Правомірна поведінка та її види.

9. Юридична відповідальність.

Поняття і основні ознаки юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності.

10. Правосвідомість

Поняття, структура та види правосвідомості. Роль правосвідомості у правотворчості та реалізації права. Правосвідомість працівників державної служби.

II. Конституційне право України

1. Конституція України - Основний Закон держави і суспільства.

Поняття і сутність конституції як Основного закону держави та суспільства. Класифікація конституцій за різними ознаками. Юридична і фактична конституція. Формальна конституція. Матеріальна конституція. Реальна конституція. Фіктивна конституція.

Функції та юридичні властивості Конституції України 1996 р. Прямі дії норм Конституції України. Місце конституції в системі національного законодавства. Порядок внесення змін до Конституції України.

2. Основи конституційного ладу України

Поняття основ конституційного ладу України.

Народ - носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні. Форми здійснення влади народу: пряма демократія, здійснення народовладдя через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Поняття і принципи державного ладу України. Принцип суверенності та незалежності держави; принцип демократизму держави; принцип соціальної та правової держави; принцип унітарності (єдності, соборності) держави; принцип республіканської форми державного правління. Принцип верховенства права.

Форма, механізм та основні функції української держави

Принцип політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Форми власності та її захист. Конституційний статус землі та інших природних ресурсів. Право власності на землю. Політичні партії і громадські організації, їх конституційно-правовий статус.

Захист конституційного ладу в Україні.

3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні

Поняття і принципи громадянства України. Належність до громадянства України. Підстави і порядок набуття громадянства України. Підстави і порядок припинення громадянства України. Повноваження органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства в Україні.

Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Імміграція в Україну. Біженці.

Конституційні права, свободи людини і громадянина та їх гарантії.

Міжнародно-правовий механізм захисту прав та свобод людини і громадянина.

4. Вибори і референдуми в Україні

Поняття, види і соціальна функція виборів в Україні. Поняття і принципи виборчого права в Україні. Типи виборчих систем. Виборча система України. Основні стадії виборчого процесу в Україні.

Поняття та види референдумів, предмет всеукраїнського референдуму, порядок його призначення, підготовки і проведення. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

5. Верховна Рада України - парламент України

Верховна Рада - єдиний законодавчий орган України, її склад, структура, функції і повноваження. Сесія Верховної Ради: поняття, види, термін і порядок роботи. Законодавчий процес України. Уповноважений Верховної Ради з прав людини: статус, порядок призначення, повноваження, акти. Народний депутат України: статус, форми діяльності, повноваження, основні гарантії депутатської діяльності.

6. Президент України

Президент України - глава держави, його правовий статус. Функції і повноваження Президента України. Акти Президента України. Підстави дострокового припинення повноважень Президента України.

7. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади

Поняття виконавчої влади в Україні та система її органів. Кабінет Міністрів України - вищий орган в системі органів виконавчої влади, склад, порядок формування, відповідальність, підконтрольність і підзвітність, повноваження, акти.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади в Україні, порядок формування, повноваження, акти.

Місцеві державні адміністрації, їх види, порядок формування, відповідальність, підконтрольність і підзвітність, повноваження акти.

8. Конституційний Суд України

Конституційний Суд України та його місце в механізмі державної влади. Склад та порядок формування Конституційного Суду України. Повноваження Конституційного Суду України. Форми звернень до Конституційного Суду України. Конституційне подання і суб'єкти права на конституційне подання. Конституційне звернення і суб'єкти конституційного звернення. Висновки Конституційного Суду України та їх юридичні наслідки.

9. Територіальний устрій України

Поняття та конституційні засади територіального устрою України.

Поняття, система і принципи адміністративно-територіального устрою України.

Правовий статус Автономної Республіки Крим.

10. Місцеве самоврядування в Україні

Поняття, принципи і система місцевого самоврядування в Україні. Форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування. Організаційно-правова, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування. Місцеві ради – представницькі органи

місцевого самоврядування, виконавчі органи рад, сільський селищний, міський голова організація роботи, повноваження, акти.

III. Перелік рекомендованої літератури

I. Теорія держави та права

- Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник.- Харків: Консум, 2004. - 656 с.
Кельман М. С. , Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права.- К.: Кондор.- 2006.- 477 с.
Теорія держави і права Академічний курс: Підручник / За ред. Зайчука О.В., Оніщенко Н.М. - К.: Юрінком Інтер.- 2006.- 688 с.
Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник/ Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвеева. - К.: Юрінком Інтер, 2015.-584 с.

II. Конституційне право України.

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної України. - 1996. - № 30. – Ст. 141 (Зі змінами, внесеними Законом України № 2952-VI від 1 лютого 2011 р. // Відомості Верховної України. - 2011. - № 10. – Ст. 68).
2. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Підручник /За загальною редакцією проф. В.Л. Федоренка. 3-тє вид., перероб. і доопр.; передмова проф. Коваленка. – К.: КНТ; Видавництво Ліра- К, 2011. – 532 с.
3. Конституційне право України. Академічний курс. Підруч.: У 2 т. – Т.1 /За ред. В.Ф. Погорілка. - К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. - 544 с.
4. Конституційне право України. Академічний курс. Підруч.: У 2 т. – Т.2 /За загальною редакцією Ю.С. Шемшученка. - К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. - 800 с.
5. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол., О.В. Петришин (відп.секретар), Ю.Г. Барабаш та ін.; Нац.акад.прав.наук України. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2011. – 1128 с.
6. Курс сучасного конституційного права України: академічне видання / О.В. Скрипнюк. – Х.: 2009. – 468 с.
7. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навчальний посібник. - Вид. 5-те, випр. та доп. - К., 2010.
8. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України: Навчальний посібник. - К., 2007.
9. Закон України „Про громадянство України” від 18 січня 2001 р. // ВВР України. – 2001. - № 23 із змінами.
10. Закон України „Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 року // Офіційний вісник України. - 2011. - № 83. – Ст. 3014.
11. Закон України „Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» //Відомості Верховної України. - 2012. - № 16.
12. Закон України „Про імміграцію” від 7 червня 2001 р. // ВВР України. – 2001. - № 47 із змінами.
13. Про політичні партії. Закон України від 5 квітня 2001 року //Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 23.
14. Закон України „Про вибори народних депутатів України” від 17 листопада 2011 р. // Урядовий кур’єр. – 2011. – 16 грудня.
15. Закон України „Про вибори Президента України” від 5 березня 1999 р із змінами з

- 1999 по 2009 рр. – Х.: Одіссей, 2009. – 144 с.
16. Закон України „Про Державний реєстр виборців” від 22 лютого 2007 р. // ВВР України. – 2007. - № 20 із змінами 2010 р.
  17. Закон України „Про всеукраїнський і місцеві референдуми” від 3 липня 1991 р. // ВВР України. – 1991. - № 33 із змінами.
  18. Закон України „Про всеукраїнський референдум” від 6 листопада 2012 р. [Електр. ресурс]. – Реж. доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua./laws/show/5475-17>.
  19. Закон України „Про статус народного депутата України” від 22 березня 2001 р. // ВВР України. – 2001. - № 42 із змінами.
  20. Закон України „Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини” від 23 грудня 1997 р. // ВВР України. – 1998. - № 20 із змінами.
  21. Про Кабінет Міністрів України. Закон України від 7 жовтня 2010 р. № 2591 // Офіційний вісник України. – 2010. - № 79. – Ст. 2591.
  22. Закон України „Про центральні органи виконавчої влади” від 17 березня 2011 р. // ВВР України. – 2011. - № 38.
  23. Закон України „Про місцеві державні адміністрації” від 9 квітня 1999 р. // ВВР України. – 1999. - № 20-21 із змінами.
  24. Про Конституційний Суд України. Закон України від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. -1996. - № 49. - Ст. 272.
  25. Закон України „Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. // ВВР України. – 1997. - № 24 із змінами.
  26. Закон України „Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим” від 10 лютого 1998 р. // ВВР України. – 1998. - № 29.
  27. Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 р. // Віче. 1993. - № 6. – С.33-39.
  28. Указ Президента України "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" від 9 грудня 2010 року № 1085 // Офіційний вісник України. — 2010. — № 94. — Ст. 3334, зі змінами.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

І. Теорія держави та права

1. Форма держави
2. Механізм держави
3. Сутність і типи держави
4. Поняття і ознаки права
5. Система права і система законодавства
6. Правові відносини
7. Реалізація норм права
8. Правопорушення
9. Юридична відповідальність
10. Правосвідомість

II. Конституційне право України

1. Конституція України - Основний Закон держави і суспільства
2. Основи конституційного ладу України
3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні
4. Вибори і референдуми в Україні
5. Верховна Рада України - парламент України

6. Президент України
7. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади
8. Конституційний Суд України
9. Територіальний устрій України
10. Місцеве самоврядування в Україні

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Екзаменаційний білет містить питання, що відповідають програмі фахового вступного випробування та складаються за встановленою в Університеті формою.

Екзаменаційний білет складається з сорока тестових завдань, з них тридцять тестових завдань «закритого типу», десять тестових завдань «на встановлення відповідності» за програмою фахового вступного випробування.

На кожне тестове завдання вступник може надати одну вірну відповідь.

Приклад тестового завдання «закритого типу»:

1. Назвіть теорію, яка причиною виникнення держави називає божественну волю:
  - 1) теологічна;
  - 2) патріархальна;
  - 3) договірна;
  - 4) гідравлічна

Приклад тестового завдання «на встановлення відповідності»:

1. Вкажіть, яким функціям загальної теорії держави і права відповідають наведені характеристики:

- 1) евристична функція
- 2) функція допомоги практиці
- 3) пізнавальна функція
- 4) ідеологічно-виховна функція

а) функція, спрямована на здобуття і розширення наукових знань про державно-правові явища, їх характерні риси, сутність, форми, принципи, інститути тощо;

б) функція, відповідно до якої теорія держави і права орієнтує учасників суспільних відносин на повагу до прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина, неухильне виконання вимог законодавства, взаємну відповідальність людини і держави, підвищення правової культури та ін.;

в) функція, націлена на встановлення закономірностей розвитку і

функціонування права і держави;

г) функція, пов'язана зі службовою роллю загальної теорії держави і права, пізнавальна діяльність якої спрямована не тільки на формування теоретичного фундаменту юридичної науки, а й на вирішення суто практичних питань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ

Оцінювання якості виконання завдань фахового вступного випробування здійснюється за допомогою коефіцієнту засвоєння:

$$K = N / P,$$

де N – правильно виконані істотні операції рішення (відповіді); P – загальна кількість визначених істотних операцій еталону рішення (відповіді).

Критеріями визначення оцінок приймається

- «відмінно» - $K > 0,9$;
- «добре» - $K = 0,8 \dots 0,9$;
- «задовільно» - $K = 0,7 \dots 0,79$;
- «незадовільно» - $K < 0,7$.

Крім цього враховуються загальні вимоги до виконання завдань, що забезпечують максимальну оцінку:

- здатність до застосування знань, їх диференціювання, інтеграції та уніфікації аналізу фактів, подій, прогнозу результатів;
- правильність та повнота рішень;
- грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу;
- оформлення відповідно до чинних стандартів.

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ

Оцінювання якості підготовки вступника здійснюють члени екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи та шкали оцінювання.

Об'єкт оцінювання якості підготовки вступника – сукупність знань, умінь і навичок, відтворених у процесі виконання екзаменаційних завдань.

Оцінювання якості підготовки вступника здійснюється членами екзаменаційної комісії на основі принципів: об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності, диференційованого та компетентнісного підходу з урахуванням набутої системи типових універсальних і спеціальних професійних компетенцій.

Якість підготовки вступника визначається за системами оцінювання: Європейською кредитно-трансферною системою (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX»); національною (за шкалою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); системою ВНЗ (за 100-бальною шкалою); комплексною (поєднання ЄКТС, національної системи та системи оцінювання ВНЗ).

Критерії оцінювання якості підготовки вступника використовуються диференційовано залежно від форм і методів діагностики, визначених у Програмі фахового вступного випробування ВНЗ.

Підсумкова оцінка фахового вступного випробування складається із сумарної оцінки за кожне з його завдань.

Тривалість фахового вступного випробування – 120 хвилин.

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ НА ФАХОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

ЗМІСТ ЗАВДАНЬ	КІЛЬКІСТЬ ПИТАНЬ	КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ ЗА ОДНУ ПРАВИЛЬНУ ВІДПОВІДЬ	ЗАГАЛЬНА СУМА БАЛІВ ЗА ЗАВДАННЯ	ЗАГАЛЬНА СУМА БАЛІВ
ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ «ЗАКРИТОГО ТИПУ»	30	2	60	100
ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ «НА ВСТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ» 1 бал – за одну правильно встановлену відповідь	10	4	40	

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		ЕКЗАМЕН
90-100	A	ВІДМІННО
82-89	B	ДОБРЕ
75-81	C	
64-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
60-63	E	

0-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
------	----	---

*Склад тестів

Кількість тестових завдань «закритого типу», номери	Кількість тестових завдань «на встановлення відповідності», номери	Дисципліна
1 - 15	31-35	ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА
16 - 30	36- 40	КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Кожне тестове завдання «закритого типу» оцінюється в 2 бали.

Кожне тестове завдання «на встановлення відповідності» оцінюється в 4 бали.

Укладачі програм навчальних дисциплін фахового вступного випробування:

1. Теорія держави та права – доц., к.філос.н., к.ю.н. Мудриєвська Л.М.
2. Конституційне право України – доц., к.ю.н. Грабильніков А.В.

Укладач програми
фахового вступного випробування
за освітнім рівнем бакалавр у 2016 році :
Зав. кафедри теорії держави і права,
конституційного права та державного управління
к.ю.н., к.філос.н., доц.

Мудриєвська Л.М.